

Handläggare
Caroline Jevring
Telefon: 08-50820014

Till Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsnämnd 2024-08-22

Remiss av Förskola i Stockholm 2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/657

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Nämnden har fått rapporten *Förskola i Stockholm 2023* på remiss av kommunstyrelsen. Förskolerapporten tas årligen fram av förskolenämnden på uppdrag av kommunfullmäktige. Rapporten innehåller en lägesbeskrivning och analys av utvecklingen inom förskoleområdet.

Av rapporten framgår att en positiv utveckling av förskolans verksamhet över tid syns, samt att samtliga stadsdelsnämnder bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete inom de kvalitetsområden som Förskola i Stockholm 2023 tar upp.

Rapporten tar upp följande övergripande områden: Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning och personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget.

Förvaltningen instämmer i och känner igen mycket av det som framkommer i rapporten. En del av slutsatserna innebär ett behov av att skapa en samsyn inom staden. Det handlar till exempel om gemensamma bedömningsgrunder för kvalitet, samverkan om vilka insatser som leder till ökad inskrivningsgrad i förskolan och samsyn av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som enligt författningarna ska bedrivas. Förvaltningen ser positivt på att samsyn skapas i staden inom fler delar.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Nämnden har fått rapporten *Förskola i Stockholm 2023* på remiss av kommunstyrelsen. Svar ska lämnas senast den 17 september 2024. Remissen har skickats till samtliga stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Sveriges lärare Stockholm och Sveriges skolledare Stockholm. Stadsdelsnämnderna ombeds i sina remissvar beskriva hur nämnden ser på rapportens innehåll och vilka slutsatser som dras för den egna verksamheten framöver.

Ärendet

Förskolerapporten tas årligen fram av förskolenämnden på uppdrag av kommunfullmäktige. Rapporten ska ge en stadsövergripande bild av både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad.

Underlag till rapporten inhämtas från samtliga stadsdelsnämnder, genom en bilaga till verksamhetsberättelsen, utifrån särskilda anvisningar. Statistiska uppgifter inhämtas från till exempel Statistiska centralbyrån, Skolverket, Sweco och ILS (stadens system för integrerad ledning och styrning). Rapporten grundar sig även på uppgifter som samlats in från förskolor med enskilda huvudmän. Årets rapport innehåller även en utvärdering av hur skolchefen bedömer nationell måluppfyllelse enligt läroplanen.

Av rapporten framgår att en positiv utveckling av förskolans verksamhet över tid syns, samt att samtliga stadsdelsnämnder bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete inom de kvalitetsområden som Förskola i Stockholm 2023 tar upp.

Rapporten tar upp följande övergripande områden:

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

I rapporten framkommer att det finns ett behov av att utveckla former för ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete i staden. Vidare framkommer att uppföljningen behöver få en tydligare koppling till läroplansuppdraget på övergripande nivå genom att se hur det systematiska kvalitetsarbetet kan bidra till att stärka kopplingarna mellan ansvarsnivåer, alltifrån arbetslagen i varje förskola till den politiska nivån av beslutsfattande. Rapporten betonar att hur nationell måluppfyllelsen bedöms och analyseras på arbetslagsnivå och hur rektor sammanfattar resultaten är avgörande för den bild av läroplansarbetet och måluppfyllelsen som stadsdelsnämnderna får. Rektorens möjlighet till kvalitativa underlag påverkas i sin tur av kompetens- och utbildningsnivåerna i arbetslagen. Det är därför av

vikt att de centrala utvärderingssystemen och metoder stöttar personalens förståelse av vad som ska utvärderas.

Förskoleförvaltningen arbetar för närvarande med att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer genom att ta fram gemensamma bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Ökad inskrivningsgrad i förskolan

Rapporten beskriver att det finns väl utvecklade former för att öka andelen inskrivna barn i förskolan, och att flera stadsdelsförvaltningar arbetar mer systematiskt än tidigare för att identifiera barn som inte är inskrivna. Vidare framgår att trots höjd ambitionsnivå kvarstår utmaningar med att identifiera och motivera vårdnadshavare som inte har sina barn inskrivna. Rapporten framhåller att de pågående insatserna inom uppsökande verksamhet och introduktionsförskola fortsatt behöver följas upp och utvärderas, för att utveckla arbetet. Även barns närvaro i förskolan är väsentligt att följa upp, då deltagande i regelbunden undervisning är en viktig faktor för bättre språkutveckling i svenska. I rapporten framhålls ett behov av ökad samverkan om de framgångsrika insatserna som leder till ökad inskrivning och deltagande i förskolan.

Uppföljning av språkutvecklande arbete och övergång förskola-skola

Rapporten tar upp att det behöver finnas en enhetlighet i hur det språkutvecklande arbetet i förskolan kan följas, dokumenteras och analyseras i staden. Behov finns även av att utveckla strukturerade övergångar mellan förskola och skola där även de fristående förskolorna omfattas och bjuds in till dialog.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Undervisning av legitimerad förskollärare

Rapporten beskriver att det inte finns något mönster som visar att stadsdelar med större socioekonomiska utmaningar har fler förskollärare per barn i förskolan eller högre andel förskollärare. I oktober 2023 saknade cirka 53 barngrupper (av 1 867) legitimerad förskollärare, och orsakerna till det varierar.

Stadsdelsförvaltningarna har olika sätt att hantera det, till exempel genom handlingsplaner. Rapporten visar att det finns olika tolkningar av hur undervisning kontinuerligt ska ledas av förskollärare i de fall det saknas på en avdelning. Till exempel om det krävs fysisk närvaro med barnen eller inte. Det behöver därför utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som enligt författningarna ska bedrivas.

Personalens kunskaper i svenska språket

Rapporten beskriver att fortbildningsinsatser i svenska språket har gett positiva resultat, i de flesta stadsdelsområden. Det framgår även av underlagen att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska. Rektorerna behöver även motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser för att förbättra sin yrkessvenska.

Kompetensförsörjning

Förskolenämnden har, i årets budget, fått i uppdrag att ta fram en stadsövergripande strategi för kompetensförsörjning i samverkan med stadsdelsnämnderna. Strategin ska vara vägledande och stödja stadsdelsnämndernas långsiktiga kompetensförsörjningsarbete inom kompetensförsörjningsmodellens alla delar: Utveckla, Behålla, Attrahera, Rekrytera och Avsluta. Strategin förväntas bidra till en gemensam riktning för det långsiktiga arbetet. Den kompletteras av en årlig aktivitetsplan som konkretiserar insatser och uppdrag.

Handlingsplan för förbättrad arbetsmiljö för barnskötare och förskollärare

Handlingsplan för förbättrad arbetsmiljö togs fram 2019 och implementeras i stadsdelsförvaltningarna. Av rapporten framgår att det behövs en djupare nulägesanalys av handlingsplanens slutsatser. Förskolenämnden har i årets budget gett förskoleförvaltningen i uppdrag att, i samverkan med stadsdelsförvaltningarna, ta fram gemensamma uppföljningsmetoder för arbetet med handlingsplanen. Syftet är att få fram ett gemensamt utgångsläge för att strategiskt kunna leda och samordna det fortsatta arbetet på en övergripande nivå.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens synpunkter på rapportens tre övergripande områden:

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen ser positivt på ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete i staden. Det systematiska kvalitetsarbetet på Avdelning förskola med elva förskoleenheter är dels gemensamt genom att gemensamma fokusområden och aktiviteter identifieras. Dels har varje enhet en egen uppbyggnad av det systematiska kvalitetsarbetet som strukturerar arbetet på enhets- och arbetslagsnivå (vissa gemensamma inslag finns även här, till exempel genom Skolplattformens uppbyggnad). Förvaltningen får fatt i enheternas uppföljningar bland annat genom tertialrapporter och verksamhetsberättelse samt genom årliga dialogmöten med respektive enhet. Bland de elva förskoleenheterna finns en stor variation i hur enheterna organiserar det systematiska

kvalitetsarbetet, och vilka analyser rektor får fatt i genom arbetslagens uppföljningar. För att säkerställa nationell måluppfyllelse av läroplansmålen och att det bedrivs en utbildning som gör skillnad för barnen med ständiga förbättringar, ser förvaltningen positivt på en gemensam uppbyggnad av det systematiska kvalitetsarbetet som är tydlig att följa på alla nivåer.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning
Förvaltningen ser utmaningar i det pågående arbetet med ökad inskrivningsgrad. De vårdnadshavare som väljer att inte ha barn i förskola är svåra att nå. En framgångsfaktor som andra kommuner har sett, är att söka upp vårdnadshavare där de befinner sig i olika offentliga miljöer och arbeta relationsskapande för att öka tilliten till kommunen. Detta med ett specifikt uppdrag att informera om förskola och öka inskrivningen i förskola. Denna resurs har inte förvaltningen. Förvaltningen ser positivt på en ökad samverkan i staden kring insatser som leder till ökad inskrivning. Närvaro i förskolan är något som förvaltningen inte har följt upp på ett strukturerat sätt. Detta är något som kommer underlättas utifrån det nya närvarosystemet.

Gällande övergångar mellan förskola och skola ser förvaltningen att det sker på många olika sätt idag. Det är ett utvecklingsområde att få det mer enhetligt i stadsdelsområdet, ett arbete som behöver ske i samverkan med grundskolan. Alla skolor och förskolor ska arbeta utifrån den gemensamma handlingsplan som finns kring övergångar.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget
Förvaltningen arbetar för att det ska finnas legitimerad förskollärare på alla avdelningar och alla enheter har tagit fram en handlingsplan för hur de ska agera om det saknas en förskollärare. Handlingsplanerna utgår från en gemensam mall. Förvaltningen ser positivt på att arbeta fram en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som enligt författningarna ska bedrivas.

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsatser att fortbildningsinsatser i svenska språket har gett positivt resultat. Förvaltningen instämmer även i att rektorerna behöver motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser för att förbättra sin yrkessvenska. Antal anmälda deltagare motsvarar inte det behov som rektorerna har uttryckt finns.

Den kompetensförsörjningsstrategi som förskoleförvaltningen har arbetat fram har gått ut på remiss. Förvaltningen anser att strategin är generellt formulerad och skulle utgöra ett bättre stöd om den var mer konkret.

Förvaltningen ser positivt på att genomföra en nulägesanalys för handlingsplanen för förbättrad arbetsmiljö. Utifrån nuläget bör förskoleförvaltningen vidare ta ställning till hur arbetet ska fortsätta. Handlingsplanen har funnits i fem år och en revidering bör vara aktuell.

Jämställdhetsanalys

Förskolerapporten lyfter vissa skillnader i förskoleundersökningens resultat mellan pojkar och flickor. I övrigt behandlas inte jämställdhetsfrågor på något konkret sätt. Förvaltningen anser att jämställdhet med fördel kan belysas i flera delar av rapporten.

Barnrättsperspektiv

I förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande anges att rapportens syfte och innehåll bedöms ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv. Förvaltningen anser att barnrättsperspektivet med fördel kan analyseras mer i själva rapporten, kopplat till respektive område.

Tillgänglighet

Rapporten beskriver att tillgänglighetsfrågan får utrymme genom en utveckling av barnhälsoarbetet. Flera stadsdelsförvaltningar har förvaltningsövergripande stödteam. I utredningen framkommer även behovet av att vidareutveckla det hälsofrämjande och preventiva arbetet. Mer likvärdiga bedömningskriterier för alla i staden gällande tilläggsbelopp och verksamhetsstöd lyfts också, men även önskemål om mer likvärdiga insatser mellan stadsdelsnämndsområdena för barn i behov av särskilt stöd.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Karin Åberg
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Framställan – Förskola i Stockholm 2023, 2024-05-21
2. Tjänsteutlåtande – Förskola i Stockholm 2023, 2024-04-10
3. Förskola i Stockholm 2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2024-08-16
Karin Åberg, Avdelningschef	2024-08-14